

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2023; 9(2): 122-125

© 2023 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 01-03-2023

Accepted: 09-04-2023

ಡಾ. ಲಾವಣ್ಯ ಸಿ.ಪಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರಂ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ

ಡಾ. ಲಾವಣ್ಯ ಸಿ.ಪಿ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಅನುವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದವರೆವಿಗೂ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಲವು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಂದುಗೂಡಲು ಭಾಷಾಂತರ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಭಾಷಾಂತರ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಕಲೆ. ಮೂಲ ಸಾಹಿತಿಯದು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯವಾದರೆ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನ ಕಾರ್ಯವು 'ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ'ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುವಾದಕನು ಎರಡು ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಎರಡು ಹೃದಯಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ಣ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನುವಾದ ಎಂದರೆ ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವುದು. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾಷಾಂತರ ಅಥವಾ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಭಾಷಾಂತರ ಎಂಬುದನ್ನು ತರ್ಜುಮೆ, ಅನುವಾದ, ಕನ್ನಡೀಕರಿಸು ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚು. ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು ಅನುವಾದವಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕವಿ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯ ಬಹುಪಾಲು ಅನುವಾದವೇ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೂ ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕಥೆ, ಪಾತ್ರ, ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದ ರೂಪಾಂತರವಾದರೂ ಕನ್ನಡದ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕವು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ ಕೃತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇರುಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದವರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ೧೪ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯೂ ಒಂದು. ಈ ಕೃತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಿದ್ದ ನಾಟಕಕಾರನಾದ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳದಿಯ ಇತಿಹಾಸದ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರೂಪಾಂತರ ಕೃತಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಭಾವಾನುವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳು ದುರಂತ ನಾಟಕಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದ ಮೂಲ ದೃಷ್ಟಿಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ರೂಪಿಸಿದ ಪುತ್ಥಳಿ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ. ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಟಕಗಳು ಅನುವಾದವಾಗಿಯೋ, ರೂಪಾಂತರವಾಗಿಯೋ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅವತರಿಸಿವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ' ಗಮನಿಸುವಂತಾ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕವು ಬಿದನೂರಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆದರಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಥೆಯು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಕಥೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯಾದರೂ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಹೇಗೆ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಪ್ರೇರಣೆ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯು ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡದ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

Corresponding Author:

ಡಾ. ಲಾವಣ್ಯ ಸಿ.ಪಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರಂ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ವಿಲಿಯಂ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕ ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶ

ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕಗಳ ಸಾಮ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು, ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಫಲಿತಗಳು

- ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಭಾವನೆಗಳು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದೆ.
- ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳ ಕಥಾಸಾರ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.
- ಎರಡೂ ನಾಟಕದ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.
- ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ವಸ್ತು ವಿಷಯದ ಒಳನೋಟ

ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕವು ೧೯೩೬ ರಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕೃತಿ. ಇದು ದುರಂತ ವಸ್ತುವನ್ನುಳ್ಳ ರುದ್ರನಾಟಕ. ಇದು ಬಿದನೂರಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆದರಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಥೆಯು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕಥೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತಾಯಿಯ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಕೊಲೆಯ ಸಂಚು, ಸೇಡು, ಸಾವು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಪ್ರೇಮಕಥೆಯೂ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೂಲ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕೃತಿಯು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರುದ್ರ ನಾಟಕ. ಅಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಕವಿಯೊಂದರ ಕನ್ನಡ ರೂಪಾಂತರವಾದ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯು ಕನ್ನಡದ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕಾವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕದ ಕಥೆಯು ಕೆಳದಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆದರಿಸಿದ ನಾಟಕವಾದರೂ ಕೆಳದಿಯ ಮೂಲ ಕಥೆಯಿಂದಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗದಿರಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನೈಜ ಇತಿಹಾಸ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಕಟುವಾಗಿದ್ದು ಸಹನೀಯವಾಗದೇ ಇರುವುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಪಾಶವೀ ಮುಖ, ಅದೇ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಸಾತ್ವಿಕ ಮುಖ; ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಘಾಸಿಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ, ಅಲಗದೆ ನಿಲ್ಲುವ ದಿಟ್ಟತನ, ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಇಳಿಯುವ ಪಾತಾಳ ತಳದ ಆಳ ಇವುಗಳು ಎಲ್ಲ ದೇಶ ಕಾಲದ ಜನರಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ನಾಟಕಗಳ ಸಾಮ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಅವಲೋಕನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಿದನೂರಿನ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೂಲ ಕಥೆ

ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕವು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ನಾಟಕ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಈ

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದವುಗಳೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕೂಡ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲ. ಬಿದನೂರಿನ ರಾಣಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಮಗನೊಬ್ಬನನ್ನು ದತ್ತುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ; ಆತನು ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನು ಶಂಕಿಸುವುದರಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರವಿದೆ. ರಾಣಿಯ ಶೀಲದ ಬಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಹೈದರನು ಬಿದನೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಇವಿಷ್ಟೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಬಿದನೂರಿನ ರಾಣಿಯ ಹೆಸರು ವೀರಮ್ಮಾಜಿ. ಇವಳು ಎರಡನೆಯ ಬಸವನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ. ಈಕೆಯ ದತ್ತು ಮಗನೆ ಚೆನ್ನಬಸವನಾಯಕ. ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನೇ ಶಂಕಿಸಿದರಿಂದ ವೀರಮ್ಮಾಜಿ ಜಟ್ಟಿ ಮೂಲಕ ಚೆನ್ನಬಸವನಾಯಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ತಾನೇ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಸೋಮಶೇಖರನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಾಠರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆಯಲು ಈಕೆ ತೆರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಲಾಭವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಹೈದರ್ ಅಲಿ ೧೭೬೩ ರಲ್ಲಿ ಬಿದನೂರನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ವೀರಮ್ಮಾಜಿಯನ್ನು ಮಧುಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಆಕೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೂ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೀರಿಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ವಿಲ್ಕ್ಯೂ ಅವರ 'ಮೈಸೂರು ಚರಿತ್ರೆ'ಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿವರಗಳು ಲಭ್ಯವಿದೆ (ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನಾಟಕಗಳು- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಮಳಲಿ ವಸಂತಕುಮಾರ್) ಕುವೆಂಪು ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಚಿಸುವಾಗ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ತೌಲಿಕ ವಿವೇಚನೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಖಮಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಖಾಂತವನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ದುರಂತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಾರತೀಯರೂ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ದುರಂತ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದುರಂತವನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ದುರಂತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾವವನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುತ್ತದೆ, ತಪ್ಪು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಅಧಃಪತನವನ್ನು ಕಣ್ಮುಂದೆ ತಂದು ಓದುಗನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯ ದುರಂತದಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವಯ್ಯ ರುದ್ರಾಂಬೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಸವಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನು ಬಿತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಬಸವಯ್ಯ ಶಿವಯ್ಯನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬದೇ ಹೋದಾಗ ಶಿವಯ್ಯ ಬಸವಯ್ಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಆತ ಹೈದರನ ಸೆರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಯ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದವನು ಹೊನ್ನಯ್ಯನೆಂದು ಬಗೆದು ರುದ್ರಾಂಬೆ ಹೊನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಇರಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.

ಆ ಮಸಣದಿಂದ ನೀ ಮರಳಲಾರೆ
ನಾನು ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಅಹುದಾದರೆ

ನೀ ಮರಳಲಾರೆ
ನಿನ್ನ ರಕ್ತವ ಚೆಲ್ಲಿ
ತಣಿಸುವೆನು ನನ್ನಿನಿಯನಾತ್ಮವನು
ಎಂದು ಹೊನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು
ತಿಳಿದು,
ಕಾಲಕೂಟ ಕುಡಿದ ಶಿವನೇ
ಬಾ ನನ್ನೆದೆಯ ಹಾಲಾಹಲವನೀಂಟು !

ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ರೌದ್ರರೂಪ ತಳೆದು ರುದ್ರಾಂಬೆ ಕೊನೆಗೆ
ನಿಂಬಯ್ಯ ಚೆಲುವಾಂಬೆಯರನ್ನು ಸಜೀವವಾಗಿ ದಹಿಸುತ್ತಾಳೆ.
ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಕಠಾರಿಯಿಂದ ಇರಿದುಕೊಂಡು
ಅಸುನೀಗುತ್ತಾಳೆ.

ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ನಾಟಕವು
ದುರಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ವಿಷಬೆರೆತ ಕತ್ತಿಯಿಂದ
ಗಾಯಗೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್‌ನ ಕಪಟ ತಿಳಿದ
ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಅದೇ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಇರಿದು ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್‌ನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿ ಗರ್ಭರೂಡ್ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್
ಲೆಯಾರಿಸ್‌ಗೆ ನಿಡಿದ ಏಟು ನೋಡಿ ಖುಷಿಯಿಂದ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ಗಾಗಿ
ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್ ಇರಿಸಿದ್ದ ವಿಷದ ಮದ್ಯದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ
ಕುಡಿದು ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳ ಅಂತ್ಯವು ಬೇರೆ
ಸ್ವರೂಪದ್ದಾದರೂ ಎರಡರಲ್ಲೂ ದುರಂತವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮ್ಯತೆ

ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತು 'ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ'.
ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮೈದುನನೊಡನೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅನೈತಿಕ
ಸಂಬಂಧವು ಸುಗಮವಾಗಲೆಂದು ಗಂಡನನ್ನು ಪಿತೂರಿ ಮಾಡಿ
ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ
ಬಸವಯ್ಯನ ತಾಯಿ ಚೆಲುವಾಂಬೆ ಮತ್ತು ನಿಂಬಯ್ಯನ
ನಡುವಿರುತ್ತದೆ. ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು
ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಇದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದಂತಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.
ನೈತಿಕತೆ ಎಂಬ ಪದ ಬಹು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥ ಹೊಂದಿದ
ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾದರೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಗಳ
ರೂಪವಾದ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದೂ
ಆಗಿದೆ.

ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುವುದು
ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್‌ನ ದೊರೆಯ ರಾಣಿಯಾದ ಗರ್ಭರೂಡ್ ಮತ್ತು ಆ
ದೊರೆಯ ತಮ್ಮನಾದ ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್ ನಡುವೆ. ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್ ಮತ್ತು
ಗರ್ಭರೂಡ್ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೈದುನರಾಗುತ್ತಾರೆ.
ಭಾರತೀಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೈದುನರ ಸಂಬಂಧ
ತಾಯಿ ಮಗನ ಸಂಬಂಧ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ
ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ತೀವ್ರ
ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಈ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು
ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಅತ್ತಿಗೆ-ಮೈದುನರ
ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ತಂದಿಲ್ಲ
ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲ
ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ
'ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ' ಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ
ದೇಶ-ಕಾಲಗಳ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ
ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಸಹಜ ಸಾವು ಎಂದು
ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದರೂ ಅದು ಅಸಹಜ ಸಾವು
ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಮತ್ತು ಬಸವಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಬೇರೂರುತ್ತದೆ. ಕೊಲೆಯ ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾಗುವುದು ಎರಡೂ
ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತದ ಮೂಲಕ. ಕೊಲೆಯಾದ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್‌ನ ರಾಜ
ಮತ್ತು ಬಿದನೂರಿನ ರಾಜ ಭೂತವಾಗಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ಮಗನಿಗೆ ಕೊಲೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತನಗೆ
ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಇದು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಮತ್ತು ಬಸವಯ್ಯನನ್ನು ತಕ್ಕ ಸೇಡು
ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ವಿಚಾರವು
ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಗೆಲೆಯನಿಗೆ
ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಮತ್ತು ಬಸವಯ್ಯ ಇಬ್ಬರೂ ತಂದೆಯ ಸಾವಿಗೆ
ಕಾರಣರಾದವರ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
ಬಸವಯ್ಯ ಭೂತರೂಪಿ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಆಡುವಾಗಿನ ಮಾತುಗಳು
ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಮಾತುಗಳ ಅನುವಾದವೇ
ಆಗಿದೆ.

ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ: ಶಿವಾ ಶಿವಾ ಕಾಪಾಡು !
ದೇವನೋ ? ದೇವತೆಯೋ? ಯಾರಾದರಾಗಿರು
ಶುಭವು ನಿನ್ನುದ್ದೇಶವೋ.....

ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್: ದೇವ ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇರಲಿ
.....ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬಯಸುವಿ....?
ನುಡಿ

ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಫೀಲಿಯಾ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ
ರುದ್ರಾಂಬೆ ಬಸವಯ್ಯನ ಪ್ರೇಯಸಿ, ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ಗೆ ಹೊರೇಶಿಯೋ
ಮಿತ್ರನಿದ್ದಂತೆ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಯ್ಯನಿದ್ದಾನೆ. ಒಫೀಲಿಯಳ ತಂದೆ
ಅರಮನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ, ರುದ್ರಾಂಬೆಯ ತಂದೆ
ಬಿದನೂರಿನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನೈತಿಕ
ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದವಳು ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್
ಮತ್ತು ಬಸವಯ್ಯನ ತಾಯಿ. ಅರಮನೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರ
ಪಾತ್ರದಲ್ಲೂ ಹೋಲಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ
ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಒಂದೇ
ಆಗಿದೆ.

ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು

ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕವು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದ ಮರುಸೃಷ್ಟಿ. ಎರಡೂ
ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿರುವಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೂ ಇರುವುದನ್ನು
ಕಾಣಬಹುದು. ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿದ
ತಂತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ತಂದೆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸುಖನಿದ್ದ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್
ಅರಿವಾಗದಂತೆ ದೊರೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಬನಾನ್ ವಿಷವನ್ನು
ಸುರಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದನೂರಿನ ದೊರೆ
ಬಸವಪುನಾಯಕನ ಮದ್ದಿನಲ್ಲಿ ವಿಷ ಬೆರೆಸಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ
ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಲೇ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕುಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.
ಆದರೆ ಎರಡೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಕೊಲೆಗೆ ಆತನ ಪತ್ನಿ
ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೈದರನ ಪಾತ್ರವಿಚಾರ ಇದನ್ನು
ಹೋಲುವ ಪ್ರಸಂಗ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ

ವಿಷಯಗಳ ನೈಜ ಘಟನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಚಿಸಲಾದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಹೈದರನ ಪಾತ್ರ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿದೆ. ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಿನ ವರ್ತನೆ ಕಂಡರೆ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಿನ ವರ್ತನೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕತ್ತಿ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ವಿಷದ ಖಡ್ಗದ ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಮೃತನಾದರೆ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಯ್ಯನು ಮೋಸದಿಂದ ಬಸವಯ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಯ್ಯ ನಾಟಕದ ನಡುವಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತರೆ, ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ.

ರುದ್ರಾಂಬೆ ಚೆಲುವಾಂಬೆ ಮತ್ತು ನಿಂಬಯ್ಯರನ್ನು ಕೋಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಗರ್ಭರೂಡ್ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿದ್ದ ವಿಷದಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್‌ನನ್ನು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಇರಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಒಫೀಲಿಯಾ ಮೊದಲೇ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರೆ, ರುದ್ರಾಂಬೆ ನಾಟಕದ ಕೊನೆಗೆ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ.

ಶಿವಯ್ಯನೆಂಬ ಪಾತ್ರ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯದು ಮಾತ್ರ, ಶಿವಯ್ಯನ ಪಾತ್ರ ಕುವೆಂಪು ಸೃಷ್ಟಿ. ಮೂಲ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಪಾತ್ರವಿಲ್ಲ. ಲಿಯಾರಿಸ್ಟ್ ಪಾತ್ರ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನದ್ದು ಮಾತ್ರ, ಹೀಗೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್, ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಂಬೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಸಂಸ್ಥಾನವೊಂದರ ದೊರೆಯನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ, ದೊರೆಯ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಡುವ ಮೇಲೆ ಕೊಲೆಗೊಳಗಾದ ದೊರೆಯ ಮಗನು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾವಸ್ತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಒಂದು ರುದ್ರನಾಟಕ. ಅಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯೊಂದರ ರೂಪಾಂತರವೆನಿಸಿರುವ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯು ಕನ್ನಡದ 'ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್' ಕಾವ್ಯ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಕಥೆಯ ನಿರೂಪಣೆ, ಕಥೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಭಾವನೆಗಳು ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್‌ನ ರಾಜ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳು ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೋಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಥೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿಯು ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೂ ರಚನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಮೇಲೆ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಸಂ), ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ: ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು.
೨. ಕುವೆಂಪು, ರಕ್ಷಾಕ್ಷಿ, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
೩. ತಿಪ್ಪೆರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನಾಟಕಗಳು: ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.
೪. ದೇಜಗೌ, ಕುವೆಂಪು ನಾಟಕ ವಿಹಾರ: ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
೫. ನರಹಳ್ಳಿ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಕುವೆಂಪು ನಾಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಂಕಿತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೬. ನಾಗಾಭೂಷಣ ಡಿ.ಎಸ್., ಕುವೆಂಪು ಒಂದು ಪುನರನ್ವೇಷಣೆ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ.
೭. ಭಗವಾನ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಕುವೆಂಪು ಯುಗ: ಮಹಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಉದಯರವಿ ರಸ್ತೆ, ಕುವೆಂಪುನಗರ, ಮೈಸೂರು.
೮. ಭಗವಾನ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್: ತನುಮನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು
೯. ಮಳಲಿ ವಸಂತಕುಮಾರ್, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನಾಟಕಗಳು- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ: ಪಂಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.
೧೦. ವಸಂತಕುಮಾರ್ ಎಂ.ಸಿ. (ಸಂ), ಕುವೆಂಪು ನಾಟಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ: ಸುರುಚಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.